

Ons vertrouwde P&P logo !

WAT VALT ER ALLEMAAL TE LEZEN ?

- *Orchideeën op de vensterbank*
- *Soorten voor op de vensterbank*

Op de vensterbank

Rik Neirinck

Samen met de vensterbankkwekers willen wij het zonlicht op de vensterbank eens van dichterbij bekijken. De orchideeën die voor de vensterbank geschikt zijn, en dat zijn er heel wat, hebben graag veel licht. Het volle, directe zonlicht echter lusten ze niet. De zomerzon is vooral gevaarlijk tussen tien en vijftien uur, dus moeten de planten dan van het felle zonlicht afgeschermd worden. Ook in februari kan de zonbestraling al gevaarlijk zijn omdat het zonlicht dan reeds tamelijk sterk is. De winter en de donkere dagen zijn dan grotendeels voorbij maar de planten zijn het felle licht nog niet echt gewoon. Het gevaar voor zonnebrand is dus zeer reëel en daarom moeten de planten reeds in februari tegen het te felle zonlicht beschermd worden. Wie in huis planten kweekt, en wie doet dat niet, én goed observeert -observeren is zeer belangrijk- zal na enige tijd de verschillende micro-klimaatjes van zijn vensterbanken leren kennen. Als de zon 's morgens opkomt is de vensterbank nog niet beschenen. Het zonlicht bereikt eerst de westzijde van de vensterbank (tekening 2) en beetje bij beetje komt de gehele vensterbank onder invloed van het zonlicht zoals op de tekening 3 te zien is. Dus warmt de

Vervolg op pagina 2...

Een uitgave van P&P Orchids.

Niets uit deze publicatie mag op enigerlei wijze worden overgenomen zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever. Het verlenen van toestemming tot publicatie strekt zich tevens uit tot het in enige vorm elektronisch beschikbaar stellen. Hoewel aan deze publicatie uiterste zorg is besteed, aanvaarden de uitgever noch de redactie enige aansprakelijkheid voor schade ontstaan door eventuele fouten en/ of onvolkomenheden in deze uitgave.

westkant het eerst op. Als de zon pal in het zuiden staat wordt de gehele vensterbank beschenen. De (uiterste) oostkant krijgt dus pas nu zonlicht en begint op te warmen als de zon bijna in het zuiden staat. Eens de zon haar hoogtepunt voorbij is, zal de westkant van de vensterbank langzaam in de schaduw komen (tekening 4). De temperatuur zal daar plaatselijk langzaam dalen. De oostkant van de vensterbank blijft nog geruime tijd in de zon, de temperaturen zullen daar zeker nog niet dalen. Pas als de zon naar het westen neigt en dus ook de oostkant van de vensterbank langzaam in de schaduw komt zal ook hier de temperatuur dalen. 's Morgens komt het zonlicht uit het oosten. Maar... dat is alleen waar bij het begin van de lente en de herfst.

Bij het begin van de zomer, als de zon in het noordelijk halfrond op haar hoogste punt staat, begint ze haar dag in het noord-oosten. Bij het begin van de winter, als de zon in het noordelijk halfrond op haar laagste punt staat, begint ze de dag in het zuid-oosten. Een pal op het zuiden gerichte vensterbank krijgt evenveel tijd opgaande als ondergaande zon. Dit houdt in dat de temperaturen daar gemiddeld gezien gedurende de dag evenwaardig zijn. Hetzelfde geldt voor de lichtwaarden. Over het gehele jaar gezien is de lichtintensiteit en de daaruit gegenereerde temperatuur natuurlijk afhankelijk van de seizoenssituatie. In de zomer is de kans op veel licht en veel natuurlijke warmte het grootst en in het putje van de winter zal dat heel wat minder zijn.

Laten we nu eens een vensterbank op het oosten of het westen bekijken?

's Zomers krijgt zo'n vensterbank al van 's morgens vroeg zonlicht. De noordkant van die vensterbank zal in het begin van de dag wel in de schaduw liggen maar al gauw wordt de volledige vensterbank beschenen en stijgen de temperaturen. Vanaf 10-11u. zal de zuidkant van de oostelijke vensterbank langzaam in de schaduw komen te liggen. De temperaturen beginnen hier plaatselijk te dalen. Vanaf iets voor twaalfen zal de volledige vensterbank nagenoeg volledig, of volledig, in de schaduw liggen. De temperatuur zal over de hele vensterbank dalen en evolueren naar het niveau

van de kamertemperatuur.

Het licht- en temperatuursverloop is op een westelijke vensterbank gelijkaardig.

Het interessantste aan deze twee vensterbanken is het feit dat ze, vooral in de zomer, door een zon beschenen worden die 's morgens haar hoogtepunt van licht en warmte nog niet bereikt heeft of over haar hoogtepunt heen is. De noordkanten van beide vensterbanken krijgen het sterkste zonlicht en ze krijgen ook het langst zonbestraling. De zuidkant van het oostelijk venster krijgt eerder schaduw dan de noordkant na eerst door een zwakke, opkomende zon beschenen te zijn geweest. De zuidkant van het westelijk venster komt later dan de noordkant in het zonlicht én dit zonlicht is al serieus verzwakt omdat het van een langzaam ondergaande zon afkomstig is.

Uiteraard zullen de verschillen tussen noord- en zuidkant zeer gering zijn als de zon 's zomers op haar hoogste punt staat tijdens de langste dagen van het jaar. Maar naargelang de dagen korter zijn (de voorjaars- en de najaarsdagen), zal dit verschil duidelijk zijn en in 't putje van de winter zullen de oostelijke- en westelijke vensterbank amper de zon te zien krijgen.

Wat heeft dit nu allemaal met orchideeën te maken?

Wel, het is allemaal nogal eenvoudig. Het is duidelijk dat een zuidelijk venster meer licht vangt dan een oostelijk venster of een westelijk venster. Van een noordelijk venster spreken we niet tenzij later eventjes. Alle orchideeën die we op een zuidelijke vensterbank kweken moeten we tegen het zonlicht beschermen omdat ze onderhevig zijn aan het felste zonlicht. Alleen in de donkere maanden, dit is vanaf half november tot half februari, is schermen niet nodig. Hier komen dus het best orchideeën die goed tegen het zonlicht bestand zijn. Ik denk hier bijvoorbeeld aan *Cattleya*- en *Laelia*-soorten, hardbladige *Oncidium*-soorten, *Dendrobium phalaenopsis* en aanverwanten...

Wie per se koeler te kweken orchideeën binnenshuis wil kweken, zal die best op de zuidkant van ofwel de oostelijke ofwel de

westelijke vensterbank plaatsen, omdat dit de koelste kant is van beide vensterbanksoorten. Maar als je 't mij vraagt: ik zou alleen maar gematigd te kweken en/of warm te kweken orchideeen in huis halen. En moeten er dan enkele koud te kweken soorten bij om wat voor reden dan ook, wel, die kunnen dan buiten 'overzomeren' in de heldere schaduwmet alleen maar direct zonlicht vóór 10 uur 's morgens en na 16 uur 's avonds. Tijdens de winter mogen die dan binnen natuurlijk, op een klare en koele vensterbank. *Phalaenopsis*-soorten en *Paphiopedilum*-planten mogen op de noordkant van onze ooster- en westervensterbank staan en *Calanthe*-soorten zullen het hier ook wel naar hun zin hebben. Daar krijgen ze de gepaste hoeveelheden zonlicht en in juni en juli moet eventueel geschermd worden tussen 12.30u. en 15.30u.

En die noordelijke vensterbank? Daar kunnen in mei, juni, juli en augustus die soorten gezet worden die winter en zomer in gelijke mate weinig licht nodig hebben.

Invloeden van de microklimaatjes op de plant:

Uitdrogen van de potgrond

De zon verwarmt de pot. Het water uit het potmengsel verdampt en ook de plant verdampt water. De wortels nemen water op uit het potmengsel. Als er geen water meer in de pot is kunnen de wortels niets meer opnemen. De plant blijft verder vocht verdampen en ze droogt dus uit.

Zonnebrand

Bij fel zonlicht rechtsreeks op de plant, krijgen de bladeren het warm of zelfs te warm. Ze verdampen rapper vocht dan de wortels uit het potmengsel kunnen opnemen en naar de bladeren aanvoeren. De bladcellen drogen snel uit en sterven af. Dan ontstaat zonnebrand. Maar de bladtemperatuur kan onder invloed van het felle zonlicht ook zeer snel zo hoog oplopen dat de celinhoud als het ware begint te koken waardoor de cellen afsterven. Dan ontstaat zonnebrand.

Hoe uitdroging en zonnebrand voorkomen?

Schermd de planten van het licht af zonder ze teveel licht te ontzeggen. Geef een keer meer water en ook benevelen helpt. Dit is echter niet

altijd interessant in een huiskamer waar meubels vuil worden, vochtvlekken dreigen te vertonen en/of verkleuren en wie weet ook vervormen. Om het eens anders te zeggen: Moeder, de vrouw of vader, de man, zal hiermee verre van gelukkig zijn. En... hou er rekening mee dat elk druppeltje water op het blad een lensje vormt dat het zonlicht heel erg kan versterken met alle nare gevolgen van dien. Benevelen op het potmengsel en rond de plant is, de meubels daar gelaten, goed maar benevelen op de plant is af te raden.

Licht, luchtvochtigheid

Licht verwarmt de omgeving. In de zomer is er veel licht en als het buiten zeer warm is, zal het binnen nog warmer zijn.

Hoe hieraan te verhelpen?

Schermen en een keer meer water geven is zeker nodig. In de omgeving van de planten benevelen helpt ook goed om de plaatselijke temperatuur naar beneden te brengen en het heeft een bijkomend voordeel dat daarmee ook de luchtvochtigheid stijgt. Maar binnenshuis om de tien minuten vernevelen is niet te doen en het risico bestaat dat de luchtvochtigheid zo hoog wordt dat de warmte voor de menselijke levende wezens echt ondraaglijk wordt. Geloof me vrij, ik spreek van ondervinding. De enige zinvolle oplossing is dagelijks water geven (goed doorspoelen) of minstens 's morgens en 's avonds eens goed op het potmengsel vernevelen. Om te beletten dat het zonlicht de potten teveel opwarmt gebruik je best cache-pots met grind onderaan. Pas op: de onderkant van de pot mag nooit in het water staan.

Voedselopname

Zonder licht kunnen de planten het voedsel niet omzetten in bladgroen of anders gezegd: als er geen licht is groeien de planten niet. Daarom heeft het geen zin om de planten te bemesten tijdens de donkerste weken van het jaar namelijk van begin november tot eind februari.

Noot

Tijdens de donkere dagen stoten orchideeën wel eens hun bloemknoppen af. Te weinig licht is één van de oorzaken. Maar knopval wil niet altijd zeggen dat de plant verkeerd gekweekt wordt. Slecht gekweekte planten laten ook hun

knoppen vallen maar ze bloeien ook wel eens van 'miserie'. Dit is dan een laatste stuip trekking om voor een nageslacht te zorgen vooraleer zelf te sterven. Bij *Cattleya*-planten, hun hybriden en ook bij andere geslachten zoals onder andere *Phalaenopsis* en *Calanthe* stelt men soms vast dat bijna volgroeide knoppen relatief plots verdrogen. Bloemen en nog groene knoppen vertonen dit verschijnsel echter niet. Ethyleen is hier de oorzaak. Bij zeer lage concentraties van 0,0033 a 0,002 ppm d.w.z. 0,002 ml/1000 liter lucht treedt dit verschijnsel reeds op. Meestal is luchtvervuiling hiervan de oorzaak maar weet dat ook rijpend fruit ethyleen afscheidt dat voor de bloemknoppen fataal kan zijn. Proefondervindelijk is gebleken dat door filters met actieve kool gezogen lucht aan dit euvel kan verhelpen (niet echt geschikt voor huiskamergebruik). Slecht afgeregelde gasvuren kunnen een soort luchtvervuiling veroorzaken die niet direct schadelijk is voor mensen maar wel voor planten. Ook dat kan een oorzaak van knopval zijn... Dus: ken uw huis.

Controleer bij aankoop of de wortels levenskrachtig zijn. Indien de planten in organische potmaterialen als varenwortel, bladgrond of gemalen boomschors opgepot zijn, moet men er rekening mee houden dat deze substraten tamelijk snel verteren. Meestal raken de wortels dan door schimmels geïnfecteerd. Als de plant slechte wortels heeft zal niet alleen de plant lijden, ook de bloemen zullen sneller verwelken. Verwelking kan sneller optreden bij slecht gewortelde, bloeiende planten. Daarom moeten dergelijke planten dringend verpot worden om te beletten dat de wortels zouden afsterven. Zijn de planten echter opgepot in gemalen boomschors dan zal men meer stikstofbemesting moeten geven omdat de bacteriën in het mengsel, voor de 'vertering' van dit mengsel, stikstof aan het substraat onttrekken waardoor er minder stikstof voor de plant beschikbaar blijft. Wanneer de stuifmeelklompjes (pollinia) door bijvoorbeeld een insect weggenomen worden, verwelken de meeste orchideeën bloemen ook na zeer korte tijd.

Bij *Oncidium* en *Odontoglossum* komt het vaak

voor dat de nieuwe bladeren 'harmonicavormig' uitgroeien. Dit fenomeen doet zich voor als de planten tijdelijk te droog gestaan hebben of als de wortels van de plant afgestorven of beschadigd zijn zodat ze geen vocht meer kunnen opnemen uit het potmengsel.

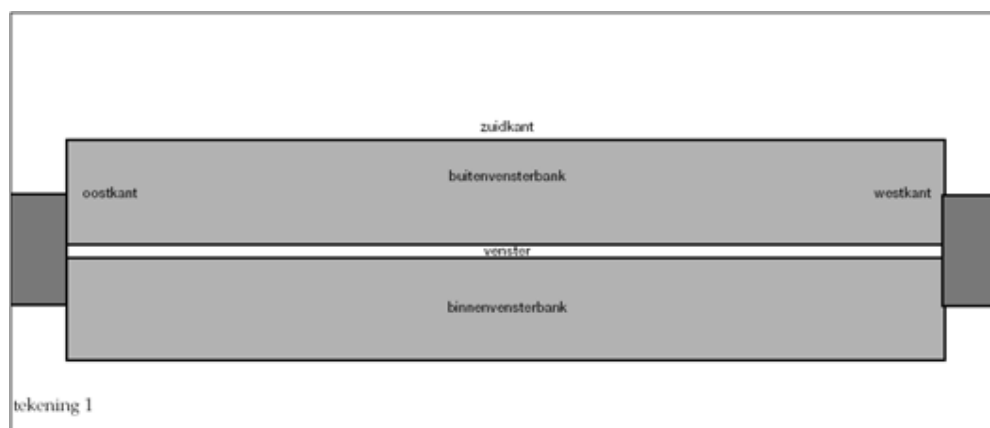
Serreplanten die aan te koele temperaturen (juist boven 0°C) blootgesteld worden, zullen in veel gevallen onherroepelijk kapot gaan. Dit gebeurt jammerlijk genoeg dikwijls met planten die 's winters aan de bloemenstalletjes op de bloemenmarkten gekocht werden. De koper brengt die planten dan na aankoop binnenskamers, op kamertemperatuur. De ene shock volgt de andere op, voorwaar, dit is de beste manier om planten langzaam te 'vermoorden' én om ontevreden klanten te krijgen én het doet ten onrechte de mythe ontstaan als zouden orchideeën 'moeilijke' planten zijn. Er bestaan zogenaamd moeilijke orchideeën maar dit heeft meestal te maken met het feit dat de kweker er niet in slaagt om aan hun typische behoeften te voorzien. Commerciële orchideeën zijn noch min noch meer 'gemakkelijke' orchideeën! De meeste voor de huiskamer geschikte orchideeën voelen zich goed in een, voor ons mensen, behaaglijke temperatuur: 22 tot 25 °C overdag en 14 tot 18°C 's nachts.

Algemene cultuur tips

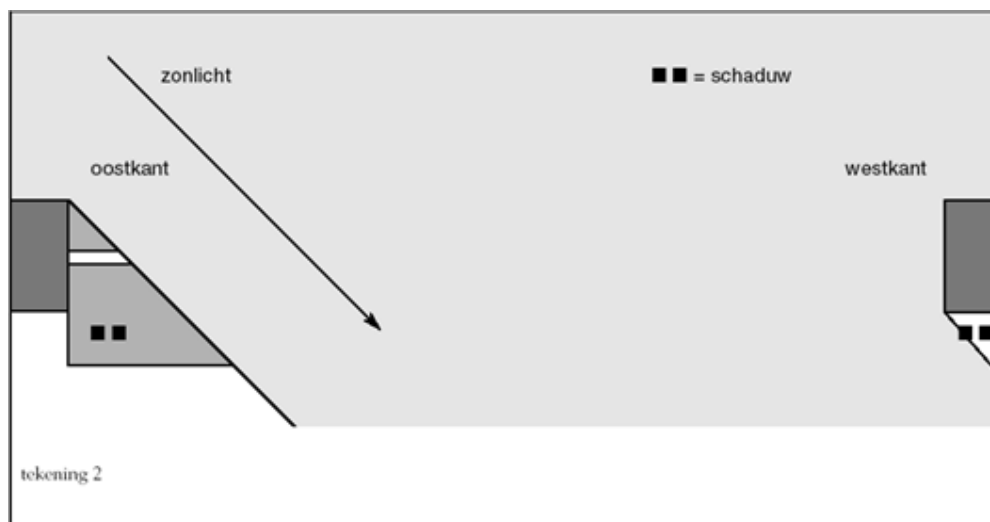
Let erop dat de planten niet in de tocht staan, een zachte luchtbeweging is dan evenwel weer goed voor ze. Het potmengsel mag nooit uitdrogen. Geef de planten dus regelmatig water boven op de pot en zorg ervoor dat alle water uit de pot gedrupt is eer de plant weer op haar plaats gezet wordt. De pot mag dus nooit in het water staan omdat de wortels dan onherroepelijk zullen weggroten. Het is beter de planten niet te benevelen. Zet de pot in een wat grotere cachepot met steentjes op de bodem. Die steentjes mogen gerust in het water staan zolang de pot maar niet in het water staat. Het water dat verdampt zorgt dan voor een goede luchtvochtigheid rond de plant. Vanaf begin maart tot eind oktober mag één keer per week wat plantenvoeding gegeven worden. Let wel...

overdrijf in geen geval want ook dit zullen de wortels niet overleven. Welke plantenmest je ook gebruikt, geef NOOIT MEER DAN 1/10 van de op de verpakking aangegeven hoeveelheid. Alle luchtige, vochthoudende potmengsels zijn goed. Er zijn diverse potmengsels op de markt en zowat elke orchideeënkweker zal een van zijn eigen mengsels te koop aanbieden. Die

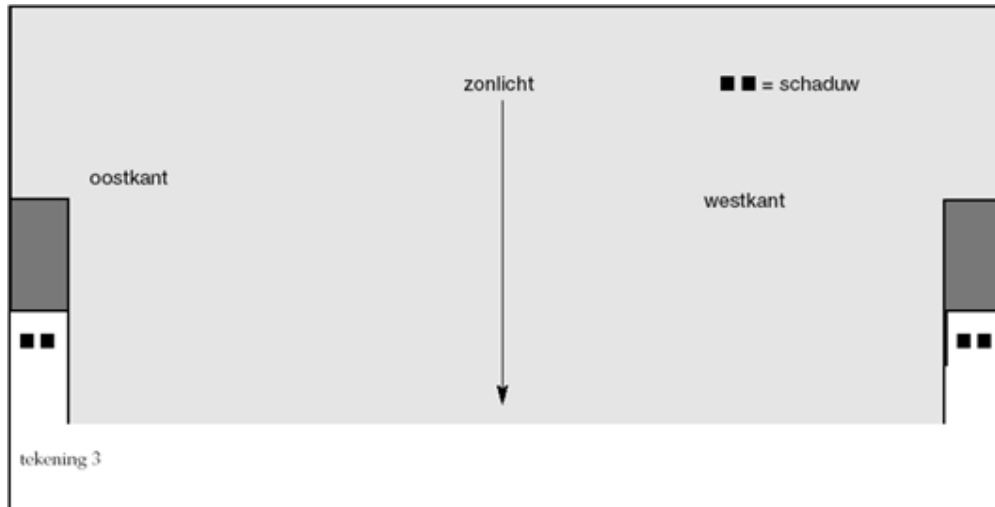
potmengsels kunnen uit van alles en nog wat samengesteld zijn: dennenschors, gedroogd mos, gebakken kleikorrels, perliet, piepschuim, mousse, rotswol, ... Dikwijls komt het erop aan om ervaring op te doen en tot een eigen samenstelling te komen. Veel liefhebbers kweken hun planten in dennenschors. De planten moeten dan wel heel regelmatig water krijgen.

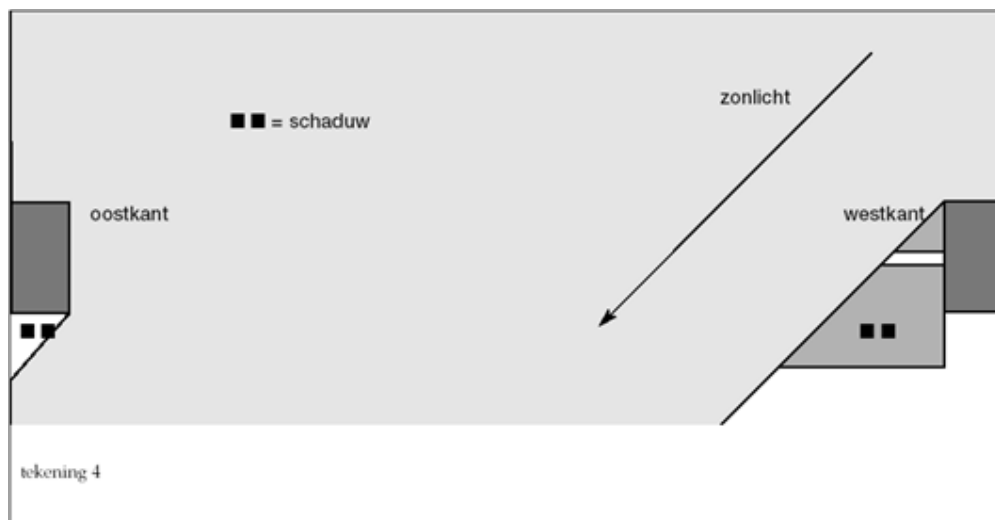
Op de tekening 1 zie je een buitenvensterbank en een binnenvensterbank. Beide zijn 20 centimeter diep. Het venster is 160 centimeter breed.

Op de tekening 2 zie je een vensterbank, pal op het zuiden, om 11u. 's voormiddags. De zon schijnt volop, er is geen bewolking.

Op de tekening 3 zie je een vensterbank, pal op het zuiden, om 14u. als de zon het hoogst staat, er is geen bewolking.

Op de tekening 4 zie je een vensterbank, pal op het zuiden, om 17u. De zon schijnt volop, er is geen bewolking. (de bleekgrijze kleur toont de delen die door de zon beschenen worden)

Soorten voor op de vensterbank

Cattleya :

Alle wilde Cattleya-soorten groeien epifytisch. Dit wil zeggen dat ze op takken groeien of op boomstammen. Binnen het geslacht Cattleya zijn er twee groepen: de eenbladigen en de twebladigen.

De bloemen van de twebladigen waren lang geleden de meest gekende orchideeënbloemen. Het zijn heel grote bloemen die wel twintig centimeter doormeter kunnen hebben. Daardoor, maar ook door hun kleuren zijn ze zeer opvallend. Ze werden vooral voor 'het snijden' gekweekt ook al hielden hun bloemen niet zo heel erg lang in een vaas. Een week was en is al een succes. Daarom werden de bloemen vooral in gelegenhedswerk gebruikt zoals trouwboeketten voor de witte bloemen en rouwboeketten voor de roze en paarse bloemen.

De bloemen van de eenbladige Cattleya-soorten zijn kleiner dan die van hun eenbladige zusters. Ze zijn dus niet zo opvallend en ze zijn ook minder kleurrijk.

Door de jaren heen werden verschillende Cattleya-hybriden gemaakt waarbij zowel naar het 'verbeteren' van de vorm gestreefd werd als naar het creëren van nieuwe of fellere kleuren alsook naar de bloeispreiding.

De twebladige Cattleya-soorten komen uit Zuid-Amerika, de eenbladige vindt men in Centraal en Zuid-Amerika.

Cattleya-planten zijn niet echt mooie planten, maar eens ze in bloei staan wordt alle aandacht door de bloemen opgeëist.

Bij de eenbladigen staan de langwerpige, tot dertig centimeter lange spoelvormige pseudobulben op een kruipende wortelstok. Boven op die pseudobulbe staat slechts één hard blad dat even lang kan zijn als de pseudobulbe. Bij uitzondering hebben sommige planten ook wel eens twee bladeren. Bij bloeibare planten staat ook een bloeischede boven op de pseudobulbe waaruit de bloemtak te voorschijn komt. Een bloemtak kan één tot zes bloemen dragen.

Bij de twebladigen staan de lange, stokronde, al naargelang de soort tot zestig centimeter lange pseudobulben op een kruipende wortelstok. Boven op die pseudobulben staan twee tot drie bladeren. En ook hier verschijnt de bloemtak uit een bloeischede die boven op de pseudobulbe staat. Elke bloemtak draagt, afhankelijk van de soort, één tot tien en meer bloemen.

De planten hebben graag zeer veel licht maar op 'het heetste van de dag' liefst geen direct zonlicht. Ze kunnen zonder problemen voor 11 u. en na 16 u. de volle zon verdragen..

Ze voelen zich het best thuis bij een 'goede' kamertemperatuur. Dit wil zeggen bij een temperatuur waar wij, mensen, ons ook goed voelen. Laat de temperatuur nooit boven de 30°C stijgen alhoewel een enkele keer wat warmer geen kwaad kan. 's Nachts mag het 14 tot 16°C zijn, Cattleya-soorten hebben dat temperatuurverschil tussen dag en nacht echt nodig.

Alle luchtige potmengsels zijn goed. Dennenschors is zeer geschikt omdat een luchtig potmengsel dan gegarandeerd is. Schors houdt ook voldoende vochtigheid vast zodat het kan volstaan om de drie dagen water te geven maar uiteindelijk zullen observaties in elke kweekruimte bepalen hoe dikwijls water moet gegeven worden.

Cymbidium :

De eerste Cymbidium-hybride werd op het einde van de negentiende eeuw geregistreerd. Dit betekende meteen de start van een succesvolle cultuur. Beroepskwekers legden er zich op toe om ook andere hybriden te maken zodat we op vandaag duizenden geregistreerde Cymbidium-hybriden noteren. De meeste hybridensoorten worden voor 'de snee' gekweekt want inderdaad, de Cymbidium-hybriden zijn zeer goede snijbloemen die lang vers blijven. Blijven de bloemen echter op de plant dan gaan ze twee keer zo lang mee, tot wel drie maanden. Een twintigtal jaar geleden kwamen de Cymbidium-hybriden ook als potplant op de markt.

In de natuur kan men Cymbidium-soorten vinden van het Himalayagebergte tot in Japan en Australië. De hybriden die wij kennen komen voort van de soorten die in het Himalayagebergte groeien. Het is daar eerder koel zodat ook de hybriden die uit die soorten voortkwamen en –komen ook koud moeten gekweekt worden.

De planten vormen wortelstokken met daarop pseudobulben die in schutbladeren gevat zitten. Elke pseudobulbe heeft twee tot meer 40 tot 80 centimeter lange en smalle bladeren. De bloemtakken, soms twee per pseudobulbe, ontspringen aan de basis van de pseudobulbe na een zonnige rustperiode waarin warmere dagtemperaturen afgewisseld worden met

koele tot koude nachten. Petalen en sepalen hebben dezelfde kleur, de lip heeft meestal een daarmee contrasterende kleur. De bloemblaadjes (sepalen, petalen en lip) voelen stevig aan. Elke bloemtak kan vijf tot tien en meer bloemen dragen.

Men kan de meeste Cymbidium-hybriden op een koeler plekje in de huiskamer kweken. Er moet daar veel licht zijn maar nooit direct zonlicht. Vanaf half mei mag de plant buiten staan op een zeer heldere plaats met schaduw tijdens de heetste uren van de dag. Laat het potmengsel nooit uitdrogen zolang de pseudobulbe niet volgroeid is en geef een beetje voeding bij elke watergift. Als het regent moet geen water gegeven worden maar vergeet niet ook in die periode tot twee keer per week te bemesten. Eens de pseudobulbe volgroeid is, rond eind augustus, moet de plant op een droog en zonnig plekje gezet worden. Dit laatste het liefst buiten maar zorg ervoor dat de plant niet kan nat regenen, geef vanaf nu ook geen voeding meer. De plant ondergaat nu de warme dagtemperaturen en de koude nachttemperaturen. Dit induceert de bloei. Als er tegen half oktober nachtvorst optreedt, mag de plant naar binnen gebracht worden. Zet haar op een zeer helder en koel plekje. Onder aan de jongste pseudobulbe zal zich een duimdikke bloemtak ontwikkelen Deze tak groeit zeer langzaam zodat het wel tot februari kan duren eer de plant uiteindelijk bloeit. Cymbidiumplanten hebben graag een rijk potmengsel. Met grove schors luchtig gemaakte bladgrond, eventueel verrijkt met enkele organische mestkorrels, zullen ze zeker waarderen.

Dendrobium :

Er zijn min of meer duizend wilde Dendrobiumsoorten gekend. Ze komen in allerhande vormen en kleuren voor van Noord India al over Japan tot in Noord Australië en Nieuw-Zeeland. Sommige soorten groeien heel hoog in de bergen waar het zeer koud kan zijn. Andere soorten groeien in het tropische laagland waar het extreem warm kan zijn. De meeste soorten groeien epifytisch maar er zijn ook een aantal soorten bekend die vooral lithofytisch groeien,

dit is op stenige ondergrond of op rotsen. In warme landen als Thailand, Singapore en Taiwan werden en worden massaal *Dendrobium phalaenopsis* hybriden gekweekt. De snijbloemen worden de wereld rond verscheept. Sinds een aantal jaren worden ook veel nieuwe hybriden gemaakt met andere *Dendrobium*-soorten, o.a. de antilope *Dendrobium*-soorten. Hawaï is gekend voor zijn *Dendrobium nobile* hybriden. Deze hybridensoorten bieden een waar kleurenspektakel eens ze in bloei staan.

Zuidoost Azië, Japan en Noord Australië.

Dendrobium-planten zijn niet echt mooie planten, maar eens ze in bloei staan wordt alle aandacht door de bloemen opgeëist.

De zijdelingse sepalen vormen een puntvormige zak rond de basis van de lip en de stempelzuil. Dit is een van de belangrijkste kenmerken van alle *Dendrobium*-bloemen. Waar de bloemen van het type *Dendrobium nobile* wel kleine *Cattleya*-bloempjes lijken, zijn die van *Dendrobium spectabile* en aanverwanten heel bizar van vorm. De ene soort, *Dendrobium crumenatum* bijvoorbeeld, bloeit slechts één dag, een andere soort, *Dendrobium phalaenopsis* bijvoorbeeld, zal meerdere weken bloeien.

Sommige soorten verliezen hun bladeren tijdens een droge rustperiode. Hun pseudobulben zien er dan uit als naakte, soms verschrompelde lange lelijkerds. Andere soorten verliezen hun bladeren niet en kennen

zelfs helemaal geen rustperiode en weer andere soorten hebben een droge rustperiode maar ze verliezen hun bladeren niet.

De *Dendrobium phalaenopsis* hybriden zijn zeer geschikt voor de huiskamer. Ze vragen een zeer heldere vensterbank en zelfs direct zonlicht schrikt hen helemaal niet af (pas op: toch liefst geen directe zon tussen 11 u. en 14 u.). Kort nadat de planten uitgebloeid zijn verschijnt er een nieuwe scheut aan de basis van de plant. Al gauw zullen er ook nieuwe wortels beginnen te groeien. Als de pot wat klein geworden is, is dit hét moment om te verpotten. Neem een grotere pot, verwijder voorzichtig het oude potmengsel uit de wortelkluit en pot de plant op in de nieuwe pot. Zorg voor een luchtig maar goed water vasthoudend potmengsel. Het potmengsel mag tijdens de groeiperiode nooit uitdrogen. Geef daarom zeer regelmatig water en zorg er voor dat de pot nooit in het water staat. Er moet ook bemest worden. De scheut is volgroeid als er geen nieuwe bladeren meer te voorschijn komen. Geef nadien nog een drietal weken water en voedsel. Daarna worden de watergiften gedurende twee tot drie weken stelselmatig afgebouwd en de bemesting mag achterwege blijven. De planten zijn nu in rust, droge rust. Ze krijgen dus geen water meer. Het potmengsel mag hoogstens één keer per week beneveld worden. Geef de planten alle mogelijk zonlicht maar pas toch op voor verbranding gedurende de zonnigste vier uren van de dag. Na zes tot acht weken zal uit de top van de pseudobulben of uit de oksels van de bovenste bladeren een bloemtak ontspringen die na een tweetal maanden drie tot tien bloemen zal dragen. Als die nieuwe bloemtak drie centimeter lang is, mogen de planten weer water krijgen én eens om de twee weken bemesten is dan aan te raden.

Miltonia :

Her en der worden regelmatig Miltonia-planten te koop aangeboden. Deze populaire hybriden hebben meestal heel grote en kleurrijke bloemen. Ze worden wel eens de viooltjesorchideeën genoemd omdat hun grote, vlakke bloemen op het eerste gezicht wat aan viooltjes doen denken. De voorouders van alle Miltonia-hybriden die op de markt aangeboden worden, komen uit Zuid-Amerika.

De plant vormt een wortelstok waarop, dicht bijeen, een aantal bleke, grijsgroene pseudobulben zich bevinden. Boven op de pseudobulben staan één tot twee grijsgroene bladeren van ongeveer 25 cm lang. Deze platte, in profiel eivormige pseudobulben (schijnknollen) worden door een aantal grijsgroene schutbladen omvat. Deze schutbladen kunnen wel 25 cm lang zijn. Eens de pseudobulbe volgroeid is, ontspringt vanuit de basis van de pseudobulben een bloemtak die tussen het dichtste schutblad omhoog groeit. Op die tak ontwikkelen zich drie tot zes heel mooie, grote bloemen waarvan de lip meestal zeer opvallend gekleurd is. Die bloemen kunnen op de plant drie weken en meer mooi blijven. Als snijbloem zijn ze echter helemaal niet geschikt. Ongeveer een goede maand na de bloei zal de plant van tussen de schutbladen één of meer nieuwe scheuten maken. Aan de basis van deze

scheuten verschijnen de wortels die zich een weg banen in het potmengsel op zoek naar vocht en voedsel.

De planten hebben graag veel licht maar... in geen enkel geval direct zonlicht. Ze voelen zich het best thuis bij een 'goede' kamertemperatuur. Dit wil zeggen bij een temperatuur waar wij, mensen, ons ook goed voelen. Laat de temperatuur nooit boven de 26°C stijgen alhoewel een enkele keer wat warmer geen kwaad kan. 's Nachts mag het 14 tot 16°C zijn

Pas op:

Nogal wat Miltonia-planten hebben zeer gerimpelde bladeren, accordeonbladeren. Dit is het gevolg van zieke wortels. Het is dan dringend nodig de planten te verpotten in een nieuw potmengsel én ze extra te verzorgen. De planten zullen dan nieuwe wortels maken en zich herstellen.

Odontoglossum :

Reeds in de beginjaren van de bloemen- en plantenteelt waren heel wat soorten uit het geslacht *Odontoglossum* een waar succes. Vooral soorten uit Colombia en Venezuela, zoals *Od. crispum* en *Od. luteo-purpureum* en hun hybriden waren een waar succes. Al vlug werden kruisingen gemaakt met soorten uit andere maar aanverwante geslachten zoals *Cochlioda* en *Miltonia*. Zo maakte Charles Vuylsteke als eerste een nieuwe kruising met planten uit de geslachten *Odontoglossum*, *Miltonia* en *Cochlioda*. Dit hybridengeslacht werd Vuylstekeara genoemd. Vuylstekeara *Cambria 'Plush'* is het commerciële hoogtepunt in de orchideeënteelt.

Tot voor dertig jaar werd aangenomen dat alle Centraal en Zuid-Amerikaanse aanverwante soorten *Odontoglossum*-soorten waren. Studies echter hebben uitgewezen dat er een duidelijk onderscheid is. De wetenschappers creëerden een aantal nieuwe geslachten zoals *Rossioglossum* voor de aan *Odontoglossum* grande verwante soorten, *Lemboglossum* voor

de aan *Odontoglossum biconiense* verwante soorten om er maar enkele te noemen. De échte *Odontoglossum*-soorten komen uit het Zuid-Amerikaanse Andesgebied.

De planten vormen wortelstokken met daarop pseudobulben die in schutbladeren gevat zitten. Elke pseudobulbe heeft twee tot drie bladeren. De bloemtakken, soms twee per pseudobulbe, ontspringen aan de basis van de pseudobulbe, tussen die pseudobulbe en de dichtst omvattende schutbladeren. De bloemen zijn min of meer stervormig. Elke soort heeft zijn typische vorm en kleur. In de commerciële orchideeëntelt zijn vooral de *Odontoglossum crispum* hybriden zeer populair. De kwekers streven naar een kleurrijke, perfect ronde stervorm. Hiermee wordt bedoeld dat de ruimte tussen de punten van de sepalen en petalen zoveel als mogelijk moet gevuld zijn. De laatste halve eeuw zijn er heel wat prachtige dergelijke hybriden op de markt gebracht. Sommige zijn sneeuwwit van kleur, andere knalgeel met bruine vlekken of rozig wit met chocoladekleurige vlekken...

De meeste commerciële *Odontoglossum*-planten vragen een koeler plekje in de huiskamer. Er moet daar veel licht zijn maar nooit direct zonlicht. Laat het potmengsel nooit uitdrogen. Vanaf eind mei mogen de planten in de tuin gezet worden of op een balkonnetje. Geef deze planten een heldere, schaduwrijke plaats en let erop dat het

potmengsel nooit uitdroogt. Bij langdurige droogte zal je dus zelf moeten water geven, bij regenweer laat je de regen zijn werk maar doen. Als de plant uitgebloeid is, zal er al gauw een nieuwe scheut verschijnen van tussen de buitenste schutbladeren rond de jongste pseudobulbe. Dan beginnen er zich ook nieuwe worteltjes te ontwikkelen. Dit is het ogenblik om te verpotten, let wel: alleen als het nodig is. Dit wil zeggen: als de pot te klein geworden is of als het potmengsel verteerd is. Haal het oude mengsel voorzichtig van tussen de wortels. Verwijder de afgestorven wortels. Plaats dan de wortelkluif in de nieuwe pot en vul deze voorzichtig tussen de wortels op met een nieuw potmengsel. Pas op: nooit aandrukken. Het is beter het mengsel 'aan te schudden'. Gebruik een luchtig, vochtvasthoudend potmengsel. Een tweetal weken na het verpotten, als de wortels hersteld zijn van die operatie, mag je volop water geven (één tot drie keer per week) en bemesten (één keer per week). De nieuwe bloemtak zal zichtbaar worden als de nieuwe pseudobulbe bijna volgroeid is. De planten hebben geen droge rust nodig.

Pas op: Het heeft weinig nut om tijdens de donkere maanden te bemesten tussen half november en half februari.

Oncidium :

Zoals dat bij *Odontoglossum* het geval was, werden en worden heel wat aan *Oncidium* verwante geslachten onder de noemer *Oncidium* geplaatst. Ondertussen heeft de wetenschap een aantal geslachten gecreëerd of geherwaardeerd zodat ook in deze tak van de orchideeën wat meer duidelijkheid ontstaan is. De bekendste *Oncidium*-soorten zijn deze met gele bloempjes die massaal als kleine 'danseresjes' op de tamelijk lange bloemtakken staan. Alle *Oncidium*-soorten komen uit Centraal- of Zuid-Amerika. Ook in Florida (USA) groeit een *Oncidium*-soort in het wild, *Oncidium floridianum*.

De planten vormen wortelstokken met daarop

pseudobulben die in schutbladeren gevat zitten. Elke pseudobulbe heeft twee tot drie bladeren. De bloemtakken, soms twee per pseudobulbe, ontspringen aan de basis van de pseudobulbe, tussen die pseudobulbe en de dichtst omvattende schutbladeren. Deze hebben meestal een zeer grote lip die helemaal het uitzicht van de bloem bepaalt. Die bloempjes zijn twee tot vier centimeter groot. De soorten met gele bloemen zijn het bekendst, de laatste vijftien jaar zijn geelbloemige hybriden in ruime mate te koop aangeboden. De kwekers streven ernaar planten op de markt te brengen met enorm veel attractieve bloempjes.

Men kan de meeste Oncidium-hybriden op een koeler plekje in de huiskamer kweken. Er moet daar veel licht zijn maar nooit direct zonlicht. Laat het potmengsel nooit uitdrogen. Als de plant uitgebloeid is, zal er al gauw een nieuwe scheut verschijnen van tussen de buitenste schutbladeren rond de jongste pseudobulbe. Dan beginnen er zich ook nieuwe worteltjes te ontwikkelen. Dit is het ogenblik om te verpotten. Let wel: alleen als het nodig is. Dit wil zeggen: als de pot te klein geworden is of als het potmengsel verteerd is. Haal het oude mengsel voorzichtig van tussen de wortels. Verwijder de afgestorven wortels. Plaats dan de wortelkluit in de nieuwe pot en vul deze voorzichtig tussen de wortels op met nieuw potmengsel. Pas op: nooit aandrukken. Het is beter het mengsel 'aan te schudden'. Gebruik

een luchtig, vochthoudend potmengsel. Een tweetal weken na het verpotten, als de wortels hersteld zijn van die operatie, mag je volop water geven -één tot drie keer per week- en bemesten. De nieuwe bloemtak zal zichtbaar worden als de nieuwe pseudobulbe bijna volgroeid is. De planten hebben geen droge rust nodig. Goede planten zullen op korte tijd (dit is twee tot drie jaar) uitgroeien tot grote exemplaren die op een vensterbank misschien wel wat veel plaats innemen. Dergelijke planten mogen tijdens het verpotten gescheurd worden. Zorg ervoor dat elk deelstuk minstens drie maar hoogstens vijf gezonde pseudobulben heeft. Pas op: Het heeft weinig nut om tijdens de donkere maanden te bemesten tussen half november en half februari.

Paphiopedilum :

De wel zeventig verschillende Paphiopedilum-soorten zijn de venusschoentjes van Zuidoost Azië. Ze hebben sinds hun ontdekking alle orchideeën liefhebbers gefascineerd omwille van hun vorm – de bekervormige lip – en de kleuren van de andere bloemdelen. De voorouders van alle Paphiopedilum-hybriden die op de markt aangeboden worden, komen uit Zuidoost Azië. Ze groeien er in het bergland van India tot in de tropische laaglanden van Thailand en de Filipijnen.

De meeste Paphiopedilum-soorten groeien terrestrisch, dit wil zeggen op de grond of in een met humus gevulde rotsspleet. De planten hebben mooie, lange, smalle bladeren. Bij sommige soorten kunnen die bladeren wel 70 cm lang zijn, bij andere soorten worden ze slechts 20 cm lang. De Paphiopedilum-planten hebben geen pseudobulben. Eens een scheut volgroeid is, verschijnt uit het hart van de plant een bloemtak die na enkele maanden, bij de ene soort één bloem draagt, bij een andere soort wel vijf tot zes. Sommige soorten hebben egaal groene, andere gevlekte bladeren. Op de bloemtak staan ontelbaar veel korte haartjes heel dicht bijeen. De bloemen hebben ogenschijnlijk maar twee kroonbladen

(sepalen) tegenover drie bij de andere orchideeën. Dit komt omdat de onderste twee sepalen vergroeid zijn. De bovenste sepaal is heel opvallend en soms zeer groot. Daarom wordt ze ook wel eens de 'vlag' genoemd. De twee kroonbladen (petalen) zijn meestal ook heel mooi gekleurd. Soms zijn ze spiraalvormig gedraaid, soms zijn ze breed en bijna vlak. De lip, eigenlijk de derde petaal, is altijd bekervormig of als je wil in de vorm van een schoen. Vandaar de Vlaamse naam 'venusschoentje'. De bloemen zijn, naargelang de soort, zes tot twaalf centimeter groot.

De planten hebben graag een heldere schaduw, in geen enkel geval direct zonlicht. De gevlektbladige Paphiopedilum-soorten hebben graag wat meer licht. Voor 11 u. en na 16 u. kunnen ze zelfs volle zon verdragen op voorwaarde dat hun wortelgestel gezond is en hun potmengsel niet droog staat. Ze voelen zich het best thuis bij een 'goede' kamertemperatuur. Dit wil zeggen bij een temperatuur waar wij, mensen, ons ook goed voelen. Laat de temperatuur nooit boven de 26°C stijgen alhoewel een enkele keer wat warmer geen kwaad kan. 's Nachts mag het 14 tot 16°C zijn.

Phalaenopsis :

Alle wilde Phalaenopsis-soorten groeien epifytisch. Dit wil zeggen dat ze op takken groeien of op boomstammen. Sinds een aantal jaren zijn er Phalaenopsis-hybriden op de markt in alle mogelijke kleuren en vormen. Je vind er met egaal witte bloemen, met donkerroze bloemen, met gele of groene bloemen, met paarse of rode bloemen, met gestreepte of gespikkelde bloemen...

De Phalaenopsis-hybriden mogen gerust hét commerciële succes van de laatste tien jaar genoemd worden en... waar ruim tien jaar geleden vooral in de donkere maanden bloeiende planten aangeboden werden, vindt men nu het gehele jaar door bloeiende planten op de markt. Phalaenopsis-hybriden zijn de ideale orchideeën voor de huiskamer. Sommige planten slagen erin, mits een goede verzorging, tot drie keer per jaar te bloeien.

De voorouders van alle Phalaenopsis-hybriden die op de markt aangeboden worden, komen uit Zuidoost Azië. Ze groeien er in het bergland van India tot in de tropische laaglanden van Thailand en de Filippijnen. Ook in het noorden van Australië groeien Phalaenopsis-soorten. De planten hebben mooie, brede bladeren die bij sommige soorten 30 cm lang kunnen zijn, bij andere soorten worden ze slechts 10 cm lang. De Phalaenopsis-planten hebben geen pseudobulben. Eens een scheut volgroeid is, verschijnt uit een bladoksel een bloemtak die na enkele maanden drie tot dertig en zelfs meer bloemen kan dragen. Sommige soorten

hebben egaal groene, andere gevlekte bladeren.

Sommige soorten hebben nogal kleine bloempjes van slechts enkele centimeter groot. Andere soorten, de voorouders van de meeste hybriden die op de markt zijn, hebben bloemen die wel tien centimeter groot kunnen zijn. De meeste Phalaenopsis-soorten en vooral de hybriden zijn heel geschikt als snijbloem. Ze kunnen soms twee weken in een vaas gehouden worden. Uiteraard zullen alle bloemen het langst houden als ze op de plant blijven. Een bloeiduur van twee maanden en meer is niet uitzonderlijk.

Andere soorten die hierboven niet aan bod kwamen :

Phragmipedium :

Zygopetalum :

De planten hebben graag veel licht maar op 'het heetste van de dag' liefst geen direct zonlicht. Dus kunnen ze voor 11 u. en na 16 u. volle zon verdragen op voorwaarde dat hun wortelgestel gezond is en hun potmengsel niet droog staat.

Ze voelen zich het best thuis bij een 'goede' kamertemperatuur. Dit wil zeggen bij een temperatuur waar wij, mensen, ons ook goed voelen. Laat de temperatuur nooit boven de 26°C stijgen alhoewel een enkele keer wat warmer geen kwaad kan. 's Nachts mag het 14 tot 16°C zijn.

PnP Orchids in samenwerking met de Orchideeën Vereniging Vlaanderen.

Sinds oktober 2008 slechts één web adres :

www.orchidee-vlaanderen.be

